30/05/2023

Σκοπός του γάμου, η θέωση

/ Πνευματικά Αποσπάσματα

(Προηγούμενη δημοσίευση: http://www.pemptousia.gr/?p=373247)

Αποτελεί αδιάψευστη αλήθεια, δόγμα της Γραφής, ότι ο πρώτος άνθρωπος όπως βγήκε από το θείο εργαστήριο ήταν υγιής, άτρωτος στην ψυχή και το σώμα. Μετά, όμως, από τη διάπραξη της αμαρτίας, την παράβαση της εντολής του Θεού, ο άνθρωπος δέχθηκε τρομερό κλονισμό. Η αμαρτία σαν σεισμός διέλυσε την ύπαρξή του. Το δηλητήριό της διαπότισε ψυχή και σώμα, εγκατέσπειρε παντού τα σπέρματα της φθοράς και της αποσύνθεσης.

- Γράφει ο Νίκος Καρύδης, Θεολόγος, Λαμπαδάριος Ι.Ν. Αγίου Θεράποντος Μυτιλήνης

Ο άνθρωπος λοξοδρόμησε, βγήκε από την τροχιά της σωτηρίας και της θέωσης, έχασε το καθ' ομοίωσιν και διατάραξε τις σχέσεις του με το άλλο φύλλο. Ο άνθρωπος έμεινε μόνος, παρά τη ρητή εξαγγελία του Τριαδικού Θεού ότι οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον. Όταν, όμως, ήλθε το πλήρωμα του χρόνου και ο Θεός έγινε άνθρωπος, η ενσάρκωση του Λόγου ανέτρεψε όλη την ανθρωπολογία και επαναπροσδιορίστηκε το αληθινό νόημα της θείας αυτής εξαγγελίας. Δύο οδοί οδηγούν στη θέωση και τη σωτηρία του ανθρώπου· ο μοναχισμός και ο γάμος. Στην πρώτη περίπτωση ο άνθρωπος ενώνεται οντολογικά με το Χριστό και στο γάμο ο άνθρωπος ενώνεται με έναν άλλο άνθρωπο και μαζί οι δύο ενώνονται με το Χριστό. Και στις δύο περιπτώσεις ο ενωτικός δεσμός είναι η αγάπη, αγάπη προς το Θεό και αγάπη προς τον άνθρωπο.

Ο γάμος εν προκειμένω αποτελεί μία συμπόρευση του άνδρα και της γυναίκας, η οποία ξεκινά με την τέλεση του μυστηρίου και φθάνει με τη χάρη του Χριστού ως το θάνατο και πέραν αυτού. Ξεκινά με την «εὐλογημένη Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» και τελειούται στο τέρμα της κοινής πορείας του ζεύγους με το «ἀνάλαβε τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου, ἀσπίλους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεπιβουλεύτους διατηρῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων»[1]. Ο εκκλησιαστικός γάμος δεν είναι αυτοσκοπός των δύο ανθρώπων που θέλουν να σωθούν, αλλά είναι η αφετηρία μιας συνεχούς άσκησης για να ανθίσει η δυνατότητα της θεώσεως που το ζευγάρι έλαβε με το μυστήριο.

Οι δύο άνθρωποι ενώνονται αδιάσπαστα για να αγωνιστούν ως ένας άνθρωπος, ένα σώμα, μια ψυχοσωματική ενότητα και να φτάσουν στην αγιότητα. Δυστυχώς, σπάνια καθοδηγούνται οι χριστιανοί στο πως θα βιώσουν την όντως βαθιά θεολογία του γάμου στην καθημερινότητα της συζυγικής και οικογενειακής ζωής·

στο πως θα μετατρέψουν την οικογενειακή τους εστία σε εργαστήρι αγιότητας, σύμφωνα με την αποστολική επιταγή: «ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε»[2].

Στο γάμο ο άνδρας και η γυναίκα προσφέρουν τον εαυτό τους στη γαμήλια σχέση προς αύξηση πνευματική. Η εικόνα του θα πρέπει όλο και περισσότερο να προσομοιάζει στο Πρωτότυπο, όπως μαρτυρεί και ο απόστολος Παύλος στη σχετική περικοπή. Αυτό επιτυγχάνεται με τη σταδιακή προσοικείωση μέσα από την άσκηση των γνωρισμάτων του Χριστού και της Εκκλησίας. Ο μακαριστός αρχιμανδρίτης Αιμιλιανός ο Σιμωνοπετρίτης έλεγε χαρακτηριστικά: «Στο γάμο δεν είμαστε δύο άνθρωποι, είμαστε κάτι άλλο που δεν φαίνεται· είμαστε Χριστός. Πώς να το πιστέψω; Κάθε μέρα τσακωνόμαστε, κάθε μέρα βριζόμαστε, κάθε τόσο σκεφτόμαστε να χωρίσουμε. Τα προβλήματά μας είναι τί θα κάνουμε με τα παιδιά μας, πώς θα ζήσουμε, πώς θα συγκεράσουμε τους χαρακτήρες μας. Πώς θα λυθούν τα προβλήματα αυτά; Το φως του ησυχασμού και η εμπειρία της Εκκλησίας λύνει όλα τα προβλήματα μέχρι τελευταίας λεπτομερείας[3]». Η νέα ενότητα που δημιουργείται καλείται να καταστεί ως μια κατ’ οίκον Εκκλησία, ένας τόπος και τρόπος της φανέρωσης της αγάπης του Χριστού. Είναι ανάγκη οι νεόνυμφοι να βλέπουν το γάμο ως πνευματικό αγώνισμα, ως έξοδο προς την εν Χριστώ ωριμότητα, ως οδό αγιότητας, να φθάσουν έκαστος και οι δύο μαζί «εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ»[4], που αποτελεί τον απώτερο σκοπό όλων των χριστιανών (αγάμων και εγγάμων), κατά το «ἅγιοι γίνεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι»[5]. Και σε αυτόν ακριβώς το στόχο έγκειται η ουσιαστική ερμηνεία του όρου «βοηθός» της Γενέσεως· στο να στηρίζει ο ένας σύζυγος τον άλλο στην κατάκτηση μέρα με τη μέρα της αγιότητας, αίροντας καθημερινώς το ίδιο βάρος, τον ίδιο ζυγό (συν + ζυγός).

Μέσα στα πλαίσια αυτής της γαμήλιας συνταύτισης των θελημάτων, η οικογένεια καλείται να ρυθμίζει τη ζωή της συνοδικά, όπως και η Εκκλησία, να μετατρέπει δηλαδή τη διαφωνία σε ενότητα και όχι σε διάσταση. Αυτό πραγματοποιείται σταδιακά μέσω της ταπείνωσης, της αγαπητικής κοινωνίας και ενότητος, της κένωσης, της αλήθειας, της υπομονής, της ελπίδας, της μοναδικότητας, της συγχωρητικότητας, της κοινωνικότητας, της χαράς που αφορούν στην προσωπική ελευθερία σε συνδυασμό με τη χάρη του Θεού, η οποία εκχύνεται πλουσίως δια της παρουσίας Του, κατά το «οὗ γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν»[6]. Έτσι, επιτυγχάνεται η κοινωνία των τριών, ανδρός, γυναικός και Τριαδικής Θεότητος, που σημαίνει την ολοκλήρωση του αρχικού θείου σχεδίου της κατ’ εικόνα και καθ’ ομοίωση δημιουργίας του ανθρώπου.

Επιλογικά

Κλείνοντας θα μπορούσαμε ως επιστέγασμα της μικρής αυτής αναφοράς να λέγαμε συμπερασματικά ότι ο θεσμός του γάμου και της οικογένειας ουδόλως αποτελεί ένα κοινωνικό γεγονός ή μια συνήθεια επισημοποίησης μιας σχέσης. Αντίθετα, είναι μια θεουργική πράξη η οποία ανατρέπει την παγκόσμια οντολογία και ανθρωπολογία, αφού επαναπροσδιορίζει το σκοπό του ανθρώπου, ο οποίος δεν είναι μόνο να αφήσει απογόνους και να διαβεί ευχάριστα τη ζωή, αλλά να εισέλθει και πάλι δια της κεκλεισμένης θύρας της Εδέμ. Κατά το μυστήριο του γάμου εισέρχονται δύο διαφορετικοί άνθρωποι και εξέρχεται ένας εν τριάδι. Ενώνονται αδιαιρέτως και ασυγχύτως κατά το πρότυπο της αγαπητικής σχέσης της Αγίας Τριάδος. Αρχής γενομένης από το γάμο, οι δύο άνθρωποι ενώνονται όπως ο πάσσαλος με την περικοκλάδα[7] και ξεκινούν εκ νέου να βαδίζουν στην πορεία της σωτηρίας.

Ο αγιασμός του καθενός γίνεται μέσα στην οικογένεια, αλλά είναι του προσώπου και όχι του συνόλου. Η οικογένεια δεν καταργεί το πρόσωπο, το αναδεικνύει. Τα τάλαντα είναι διαφορετικά δοσμένα σύμφωνα με τα μέτρα του καθενός. Ο πολλαπλασιασμός των ταλάντων είναι της προαιρέσεως και της προσπάθειας. Δε μας υποχρεώνει κανείς, υποχρεωνόμαστε μόνον από την αγάπη του Θεού. Αφού ο αγιασμός είναι του καθενός ας γνωρίζουμε ότι πρέπει να τον επιδιώκουμε. Όπως αναφέρθηκε εξ αρχής, ο γάμος αποτελεί εγκόσμιο τύπο της σχέσης του Χριστού και της Εκκλησίας. Είναι μεν κάτι το παροδικό, το παρερχόμενο, το συμβατικό, κάτι που έγινε διότι αμάρτησε ο άνθρωπος και όχι διότι ο Θεός το θέλησε, αλλά δόθηκε ως δυνατότητα της κατά χάριν θέωσης του ανθρώπου λόγω της πτώσης.

Τίποτα στο Χριστό δεν πάει χαμένο. Ο Θεός έκανε τον Παράδεισο για τον άνθρωπο. Ο άνθρωπος τον έχασε από υπερηφάνεια αθετώντας τις εντολές του Θεού. Με το μυστήριο του γάμου οι δύο άνθρωποι δέχονται την ευλογία του Θεού και ενώνονται με το Χριστό. Με το ισχυρό αυτό εφόδιο καλούνται να βγουν στο πέλαγος της ζωής και να υπερνικήσουν με την αρετή της αγάπης κάθε δυσκολία που θα συναντήσουν στην πορεία τους. Στις αληθινά χριστιανικές οικογένειες βασιλεύει η αγάπη και η ομόνοια, η συνταύτιση των δύο θελημάτων με το θείο θέλημα. Η διάσπαση και η απομάκρυνση των δύο φύλων αποκαθίσταται με την ενότητα και την επιστέγαση άνωθεν αυτών της χάριτος του Θεού.

Όπως ο γάμος είναι αδιάλυτος, έτσι και η σχέση του Χριστού και της Εκκλησίας, του Χριστού και του ανθρώπου είναι αδιάπτωτος και αδιάζευκτος, αδιαίρετος και αντιστρόφως. Από την ώρα του μυστηρίου μέχρι το θάνατο οι σύζυγοι καλούνται

να ζήσουν το μυστήριο της αγάπης με συμπλοό τους το Χριστό. Και επειδή κραταιὰ ὡς θάνατος ἡ ἀγάπη[8], νικιέται και ο θάνατος απ’ αυτήν και οι αγαπώμενοι εισέρχονται στην ουράνια Βασιλεία χέρι χέρι ως μονάδα.

Είθε ο Χριστός να χαρίζει τη γεύση αυτής της αγάπης Του σε κάθε χριστιανική οικογένεια και να βιώνεται η αδιάσπαστη και αδιαίρετη ενότητα.

[1] Ακολουθία του Στεφανώματος

[2] Πέτρ. Α’ 1,15

[3] Αιμιλιανού Σιμωνοπετρίτου, Λόγοι εόρτιοι μυσταγωγικοί, «Ο ησυχασμός, αιώνιος λύχνος της Εκκλησίας», Εκδόσεις Ίνδικτος, Αθήνα 2021

[4] Εφ. 4,13

[5] Πέτρ. Α’ 1, 16

[6] Ματθ. 18, 20

[7] Αρχιμ. Μύρωνος Σιμωνοπετρίτου

[8] Άσμα ασμάτων 8, 6

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Αγία Γραφή

Μικρόν Ευχολόγιον

Γρηγορίου Θεολόγου, «Εις το κατά Ματθαίον», PG 36

Μέγας Αθανάσιος, «Βίος και πολιτεία Συγκλητικής», ΒΕΠΕΣ 35

Ιωάννου Χρυσοστόμου, «Εγκώμιον εις Μάξιμον», PG 51

Ιωάννου Χρυσοστόμου, «Ομιλία Κ’», ΕΠΕ 21

Ιωάννου Χρυσοστόμου, «Εις Γένεσιν», PG 54

Αμφιλοχίου Ικονίου, «Λόγος Δ’»

Βασιλείου Αγκύρας, «Περί Παρθενίας», ΒΕΠΕΣ 29

Π. Τρεμπέλα, «Δογματική της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας», τ. Γ’, Αθήνα 1961

Βενεδίκτου Ιερομονάχου Αγιορείτου, «Η οικογένεια κατά τους Τρεις Ιεράρχες», Έκδοσις Συνοδίας Σπυρίδωνος Ιερομονάχου, Νέα Σκήτη Αγίου όρους 2011

Γρηγορίου Ιερομονάχου, «Το μυστήριον του Γάμου – Κοινωνία αγάπης», Ιερόν Κουτλουμουσιανόν Κελλίον Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, Άγιον Όρος

Ιεροδιακόνου Ιωάννου Ν. Καρακασλίδη, «Οικογενειακόν», Εκδόσεις Άξιον Εστίν, Τρίκαλα

Αρχιμ. Αιμιλιανού Σιμωνοπετρίτου, «Λόγοι εόρτιοι μυσταγωγικοί», Εκδόσεις Ίνδικτος, Αθήνα 2021

Αρχιμ. Αιμιλιανού Σιμωνοπετρίτου, «Περί Αγάπης», Εκδόσεις Ίνδικτος, Αθήνα 2015

Πανωραία Θ. Κουφογιάννη, «Γάμος και οικογένεια στο Σύγχρονο Κοινωνικό και Επιστημονικό Τοπίο», Εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 2011

Περιοδικό «Αποστολή», Έτος 30ο, Τ.95, Μυτιλήνη 2020

Ευάγγελος Π. Λέκκος, «Γονείς – Οικογένεια – Τέκνα», Εκδόσεις Λύχνος, 2004

Ιερεύς Ηλίας Σουγάεφ, «Μια φορά για όλη τη ζωή», Χριστιανικός Φιλανθρωπικός Σύλλογος «Η Αγία Τριάς», Αθήνα 2013

Κεντρική φωτογραφία: Λεπτομέρεια απο τον «Γάμο». Ψηφιακή ζωγραφική 2019.

Πηγή: pemptousia.gr